

СТЕНОГРАФСКИ ДНЕВНИЦИ

НА

XXII-ТО ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

IV РЕДОВНА СЕСИЯ

Брой 36

София, сряда, 11 февруарий

1931 г.

39. заседание

Вторникъ, 10 февруарий 1931 година

(Открито отъ председателя Н. Найденовъ въ 17 ч. 5 м)

Председателъ: (Звъни) Обявявамъ заседанието за открито.

(Отъ заседанието отсъствуватъ следнитъ г. г. народни представители: Абаджиевъ Йорданъ, Аврамчовъ Мито, Агушевъ Еминъ, Айвазовъ Любомиръ, Алексиевъ Николай, Алиевъ Хафузъ Садъкъ, Ангеловъ Иванъ, Андреевъ Никола, Андреевъ Ставри, Апостоловъ Драгомиръ, Баяевъ Христо, Баралиевъ Христо, Бечевъ Милко, Бешковъ д-ръ Иванъ, Бобошевски Цвѣтко, Бошковъ Борисъ Накоевъ, Бошнаковъ Димитъръ, Бояджиевъ Стефанъ, Бъровъ Димитъръ, Василевъ Славейко, Витановъ Добри, Владовъ Никола, Вълчовъ Вълчо Даскаловъ, Гайдаджиевъ Димитъръ, х. Галибовъ Хюсеинъ, Георгиевъ Павелъ, Георгиевъ Стойчо, Георгиевъ Страшимиръ, Герай Мехмедали, Гичевъ Димитъръ, Грънчаровъ Димитъръ, Губидѣльниковъ Георги, Дамяновъ Георги Марковъ, Данковъ Георги, Данчевъ Панайотъ, Даскаловъ Добри, Димитровъ Владимиръ, Димитровъ Добри, Димитровъ Стефанъ, Дочевъ Момчо, Дрънски Димитъръ, Думановъ д-ръ Никола, Дяковъ д-ръ Цвѣтанъ, Евтимовъ Борисъ, Енчевъ Георги, Ецовъ Борисъ, Желѣзовъ Георги, Зографски Димитъръ, Ивановъ Димитъръ I, Ивановъ Димитъръ II, Ивановъ Савчо, Икономовъ Димитъръ, Илиевъ Георги, Илиевъ Христо, Инглизовъ Иванъ, Казанаклиевъ Георги, Казанджиевъ Иванъ, Калчевъ Панайотъ Тинчевъ, Капитановъ Трифонъ, Кемилевъ Никола, Кирпиковъ Иванъ, Клисурски Славейко, Кожаклиевъ Колю, Колевъ Боню, Колевъ Еню, Кръстевъ Гето, Кулевъ д-ръ Тодоръ, Кулишевъ Георги, Куртевъ Иванъ, Кънчевъ Кънчо, Кънчевъ Теодоси, Кърловъ Стоянъ, Личевъ Несторъ, Лулчевъ Коста, Лѣкарски Иванъ, Манасиевъ Добри Даневъ, Мангърровъ Димитъръ, Мановъ Христо, Маноловъ Калоянъ, Марулевъ Йосифъ, Мечкарски Тончо, Милевъ Милю, Мирчевъ Йорданъ, Митевъ Василъ, Михайловъ Иванъ, Момчиловъ Миланъ, Мотевъ Минчо, Мустафовъ Кара-Али, Николаевъ Йовчо, Николовъ д-ръ Борисъ, х. Николовъ Иванъ, Омарчевски Стоянъ, Орошакъ д-ръ Харалампи, Панайотовъ Петъръ, п. Пандовъ Димитъръ, Паневъ Малинъ, х. Петковъ х. Георги, Пешевъ Димитъръ, Пиронковъ Александъръ, Поповъ Алекси, Поповъ Проданъ, Пупешковъ Цвѣтанъ, Първановъ, Първанъ, Пъчевъ Георги, Пѣйчевъ Стефанъ, Рашковъ Христо, Реджовъ Григоръ, Салиевъ Мехмедъ Алиевъ, Сапунджиевъ Никола, Сидовъ Пандо, Славовъ Кирилъ, Стамболиевъ Никола, Станишевъ д-ръ Константинъ, Статевъ Христо, Стефановъ Стефанъ, Стоилковъ Таско, Стояновъ Христо, Табаковъ Цено, Тахтаджи Никола Костовъ, Томовъ Константинъ, Тонковъ Тодоръ, Тончевъ Желю, Топаловъ Недѣлчо, Узуновъ Ангелъ, Христовъ Кирко Цвѣтковъ, Христовъ Владимиръ, Цаневъ Александъръ, Цанковъ Атанасъ, Цвѣтковъ Цвѣтко, Цуцумановъ Петъръ, Ченгелиевъ Антонъ, Шиваровъ Маринъ, Янгузовъ Теню, Яневъ Димитъръ, Яневъ Сотиръ и п. Янчевъ Иванъ)

Съобщавамъ на Събранието, че председателството е разрешило отпускъ на следнитъ народни представители:

На г. Мито Аврамчовъ — 5 дни;
На г. Борисъ Евтимовъ — 1 день;
На г. Левъ Кацковъ — 2 дена;
На г. д-ръ Владимиръ Бурилковъ — 1 день;

На г. Христо Илиевъ — 4 дни;
На г. Борисъ Толевъ — 1 день;
На г. Иванъ Бомбовъ — 2 дена;
На г. Александъръ Малиновъ — 2 дни;
На г. Хафузъ Садъкъ Алиевъ — 4 дни;
На г. Александъръ Неновъ — 3 дни;
На г. Атанасъ Малиновъ — 2 дена;
На г. Величко Кознички — 1 день;
На г. Никола Аретовъ — 1 день;
На г. Антонъ Ченгелиевъ — 5 дни.
Съобщавамъ на Събранието, че сж постѣпили следнитъ законопроекти:

Отъ Министерството на финанситъ — за тълкуване на членъ единственъ отъ закона за измѣнение чл. 18 отъ закона за земледѣлскитъ опитни и контролни институти. (Вж. прил. Т. I, № 58)

Отъ Министерството на вътрешнитъ работи и народното здраве — за измѣнение на чл. 22 отъ закона за подпомагане пострадалитъ отъ обществени бедствия. (Вж. прил. Т. I, № 59)

Отъ Министерството на правосѣдието — за измѣнение на закона противъ лихвоимството. (Вж. прил. Т. I, № 60)

Тия законопроекти ще бждатъ разгледани на г. г. народнитъ представители и поставени на дневенъ редъ.

Ще пристѣпимъ къмъ разглеждане на точка първа отъ дневния редъ — трето четене законопроекта за измѣнение на чл. 22 отъ закона за ограничение кражбитъ, грабежитъ, убийствата, тежкитъ тѣлесни повреди и палежитъ.

Моля г. секретаря да прочете законопроекта.

Секретаръ С. Рясковъ (д. ср): (Прочита законопроекта изцѣло, безъ измѣнение)

Председателъ: Които приематъ на трето четене законопроекта за измѣнение на чл. 22 отъ закона за ограничение кражбитъ, грабежитъ, убийствата, тежкитъ тѣлесни повреди и палежитъ, както се прочете, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема. (Вж. прил. Т. II, № 26)

Пристѣпваме къмъ точка втора отъ дневния редъ — трето четене законопроекта за отстъпване даромъ на ректора на Държавния университетъ въ София държавното мѣсто отъ 1.396.50 кв. м., заедно съ постройкитъ въ него, находяще се на ул. „Аксаковъ“ № 33, за построяване студентски домъ.

Моля г. секретаря да прочете законопроекта.

Секретаръ С. Рясковъ (д. ср): (Прочита законопроекта изцѣло, безъ измѣнение)

Председателъ: Които приематъ на трето четене законопроекта за отстъпване даромъ на ректора на Държавния университетъ въ София държавното мѣсто отъ 1.396.50 кв. м., заедно съ постройкитъ въ него, находяще се на ул. „Аксаковъ“ № 33, за построяване студентски домъ, както се прочете, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема. (Вж. прил. Т. II, № 27)

Пристѣпваме къмъ точка трета отъ дневния редъ — трето четене законопроекта за търговското корабоплаване.

Има думата г. докладчикът.

Докладчикъ П. Стояновъ (д. сг): (Прочита законопроекта изцѣло, заедно съ поправките и прибавките, приети на вѣтро четене)

Г. г. народни представители! Тази сутринъ трѣбваше да се събератъ на съвмѣстно заседание членоветъ отъ комисията по Министерството на правосъдието и членоветъ отъ комисията по Министерството на жѣлѣзницитѣ; обаче не всички тѣ дойдоха на заседанието. Тѣзи членове, които дойдоха, се съгласиха, и се направиха съгласието на г. министра следнитѣ поправки въ законопроекта.

Въ чл. 20, въ предпоследния редъ къмъ последната алинея следъ думитѣ „сѣ съставени“ се прибавятъ думитѣ „въ болшинството си“.

Председателъ: Има думата народниятъ представителъ г. Василь Игнатовъ.

В. Игнатовъ (д. сг): Г. г. народни представители! Въ чл. 20 отъ законопроекта за търговското корабоплаване се допуска участие на чуждъ капиталъ въ българското паракходство въ размѣръ на 49%, а на български капиталъ въ размѣръ на 51%. По старата редакция на члена до известна степенъ чуждиятъ капиталъ имаше ограничение, като се казваше: (Чете) „Акционернитѣ дружества и командитнитѣ дружества съ акции, които притежаватъ или искатъ да притежаватъ кораби отъ българско подданство, не могатъ да издаватъ безименни акции за повече отъ 49% отъ основния си капиталъ. Останалата частъ отъ 51% отъ основния капиталъ трѣбва да бѣде въ поименни акции, собственици и носители на които могатъ да бѣдатъ само физически лица български подданици, а така сѣщо и тия юридически лица, управителнитѣ съвети на които сѣ съставени отъ български подданици“. Сега става измѣнение, като се допуска по отношение юридическитѣ лица, управителнитѣ съвети на които сѣ съставени отъ български подданици, болшинството отъ членоветѣ да бѣдатъ български подданици. По този въпросъ въ миналото заседание азъ изказахъ пожелание, щото преди третото четене на законопроекта да се събере комисията и да се направи една поправка, като се даде преимущество на българския капиталъ.

Моитѣ съображения за това сѣ следнитѣ. Българското корабоплаване, каточе по една фаталностъ, трѣбва да се развива по обратенъ редъ, отколкото другадѣ то се е развивало. Отъ освобождението ни досега, вмѣсто корабоплаването да се развива, то запада. Причината за това е не че липсватъ у насъ условия за развиване на корабоплаването, но че сѣ създавани спънки, каточели изкуствени, за неговото развиване. И това дребно корабостроителство, което съществуваше до освобождението и малко подиръ освобождението въ устието на р. Камчия и Девненското езеро, постепенно изчезна, а заедно съ това изчезнаха и ония дървени съдове, които обслужваха цѣлото крайбрежие, благодарение на обстоятелството, че ние го обременявахме съ всички такси, съ които се обременяватъ чуждитѣ кораби. И постепенно корабоплаването днесъ въ България каточели стана единъ монополъ на Българското търговско паракходно дружество. Това последното съществува благодарение на това, че сѣ единъ специаленъ законъ е освободено да плаща всевъзможнитѣ данѣци и се ползува съ всичкитѣ привилегии, съ които се ползува националната ни индустрия. Държавата му дава една субсидия, която вече достига до 18,000,000 л. годишно, и освенъ това му гарантира загубитѣ за евентуалното потъване на корабитѣ, като се създава единъ фондъ за самоосигуряване, който фондъ впоследствие дружеството използва за увеличение на своя паркъ. Благодарение само на тѣзи привилегии, които има това дружество, то успѣва да устои на чуждата конкуренция и донѣкъде да съществува. Обаче частно корабоплаване у насъ не може да се създаде, понеже не му се даватъ никакви привилегии и понеже съществува едно паракходно дружество, което се ползува съ широки привилегии отъ страна на държавата. Ако при такива условия, съгласно този законъ за търговското корабоплаване, ние оставимъ участието на чуждия капиталъ, азъ не се опасявамъ, че ще дойде чуждиятъ капиталъ и ще заплаши Българското паракходно дружество и заедно съ това — и участието на българския капиталъ въ корабоплаването. Но като се има предъ видъ, че този законъ трѣбва да бѣде последванъ отъ закона за насърчение на корабоплаването, който да създаде условия на българския капиталъ да се вложи въ него, азъ се опасявамъ, че чуждиятъ капиталъ, който има вече опитностъ въ чуждитѣ

страни и знае ползата отъ корабоплаването, бързо ще нахлуе у насъ и ще отнеме тая възможностъ на слабия български капиталъ. Ползата отъ корабоплаването не е чисто меркантилна. Не може паракходството да се разглежда, както се разглежда обикновената индустрия, и да се смѣтне, че се даватъ насърчения на нашия и чуждия капиталъ, стига тая индустрия да се въведе въ страната, която дава облагитѣ. Облагитѣ отъ едно паракходно дружество сѣ двойни — отъ една страна за стопанството, че онова, което се плаща, за да се занесе производството на пазара, ще остане въ страната, и, отъ друга страна, за националното производство, което е едно оржие, единъ инструментъ за насочване на националната стопанска политика въ онова направление, което държавата би желала да даде въ даденъ моментъ. Затова азъ смѣтамъ, че ако българското паракходство остане въ чужди ръце, нѣма да може да играе тая роля.

Въ този смисълъ е разрешенъ въпросътъ въ всички почти държави, за които имамъ сведения. Азъ смѣтамъ, че е излишно да ви ги изброявамъ. Напълно сѣ запазени правата на националния капиталъ за участие въ националното корабоплаване въ следнитѣ страни: Бразилия, Англия, Германия, Испания, Колумбия, Куба, Мексико, Аргентина, Португалия, Швеция, Русия, Съединенитѣ щати, Уругвай и Чили. Въ три държави сѣ запазили въ размѣръ на 2/3 правото на участие на националния капиталъ, а 1/3 е оставена на чуждия капиталъ, а именно: въ бившата Австроунгарска империя — тия сведения сѣ отъ преди войната — въ Италия, отдето е заимствуванъ нашиятъ законъ, Дания, а така сѣщо и Швеция. Съвършено сѣ дезинтересирали малко държави. Мене ми е чудно защо този законъ, който е копие отъ италианския, не е възприелъ италианската норма за участие на чуждия капиталъ, а е възприелъ една норма, която засега съществува само въ Гърция, Белгия и Франция.

Предъ видъ на тия съображения, азъ правя предложение: въ чл. 20, вмѣсто 51% отъ основния капиталъ да бѣде въ акции, притежавани отъ български подданици, да се каже 75%, а 49% да се замѣни съ 25%. По този начинъ не се лишава чуждиятъ капиталъ отъ възможността да участвува въ нашето паракходство, наредъ съ българския капиталъ, но не му се дава такова преобладаващо влияние, както е въ законопроекта, защото, като има чуждиятъ капиталъ 49% право на участие, винаги той може да намѣри още 2%, за да преобладава. Когато се каже 75%, тогава мѣчно може да се допусне преобладаването на чуждия капиталъ въ българското национално паракходство.

Председателъ: Има думата народниятъ представителъ г. Ради Василевъ.

Р. Василевъ (д. сг): Г. г. народни представители! Азъ смѣтамъ, че предложението на уважаемия народенъ представителъ г. Игнатовъ не трѣбва да се приеме. То се обсъжда и въ комисията и по-рано, пъкъ и днесъ, въ която присъствувахъ и азъ, и съображенията, които навремето е имала комисията, ще трѣбва да бѣдатъ приети и днесъ. България не е отъ ония държави, които иматъ много собствени капиталѣ. Фактътъ, че отъ 50 години свободенъ животъ не се яви нито едно дружество, никой голѣмъ българинъ съ мѣстенъ капиталъ да прави българско дружество за корабоплаване, показва, че у насъ — особено сега — тия срѣдства сѣ много оскъдни. И тамъ дето се явява такова дружество, безспорно, то има чужда помощъ. И ако една Белгия е допустнала участието на чуждия капиталъ въ корабоплаването да бѣде повече отъ половина, какво остава за една малка, бедна България! Трѣбва да се даде възможностъ да дойдатъ чужди капиталѣ, защото отъ такива иматъ нужда предприятия като корабоплаването. Ако ограничимъ идването на чужди капиталѣ съ подобни постановления, можеби дълго време ще чакаме да имаме едно паракходно дружество, ако не по Черно море, то поне по Дунава, кѣдето абсолютно е необходимо да се развива националниятъ флагъ. Нека не се прѣчи съ поставяне 75% мѣстни срѣдства и 25% чужди срѣдства. Когато законътъ съдържа такива ограничения, даже и при това положение, че чуждиятъ капиталъ ще участвува съ 49%, едва ли той ще дойде, ако нѣма други привилегии, за да получи известни ренти. Нека да не отиваме много далечъ, защото знаемъ у насъ какви срѣдства могатъ да се събиратъ и да не искаме непременно 75% да бѣде участието на народния капиталъ, а да остане 51%, както е казано въ законопроекта.

А за юридическитѣ личности, когато повечето членове на управителния съветъ сѣ български подданици, тогава.

очевидно, той ще бжде въ ржцетъ на българи, на български подданици.

Затуй ще моля да се приеме текстът така, както е приетъ отъ комисията, защото предложението на г. Игнатовъ, смѣтамъ, ще отегчи положението на корабоплаването, вмѣсто да му помогне.

Председателъ: Има думата г. докладчикътъ.

Докладчикъ П. Стояновъ (д. сг): Г. г. народни представители! По този членъ станаха най-много разисквания въ комисията. Вѣрно е, че въ много държави въ постановлението за корабоплаването е запазенъ принципътъ на преобладаването на националния капиталъ. Но когато днесъ виждаме единъ повикъ, че нашето параходно дружество е съ много малкъ плавателенъ съставъ, че то трѣбва да увеличи своя плавателенъ паркъ, за да отиде и нашето производство на западнитъ пазари, където ще намѣри по-добра цена, азъ смѣтамъ — както и болшинството на комисията възприе — че процентитъ, които сж предвидени, сж напълно оправдани. Независимо отъ това, ако не се създаде законъ за насърчение на мѣстното корабоплаване, то дори при тия проценти е проблематично, дали ще се намѣрятъ капитали за образуване на параходни дружества, които искатъ инвестиране на голѣми суми. Отъ друга страна, като хора, които желаемъ да тласнемъ износа на българския производител до истинскитъ му пазари, за да получи максимумъ възнаграждение за своето производство, трѣбва да се мѣчимъ да създадемъ единъ голѣмъ плавателенъ паркъ, а той ще се създаде само когато се дадатъ известни по-голѣми достѣпи на чуждия капиталъ у насъ.

Ако, въпрѣки нашитъ очаквания, чуждиятъ капиталъ нѣма да дойде безъ законъ за насърчение на мѣстното корабоплаване, то ще трѣбва дори и туй да се измѣни, за да може да се привлѣче чуждиятъ капиталъ и да се създаде този паркъ, тъй необходимъ на родното производство. Заради туй азъ съмъ на мнението на комисията, че тѣзи проценти, тъй както сж означени, трѣбва да си останатъ, като се приеме и прибавката, която ви прочетохъ, въ смисълъ членоветъ на управителния съветъ въ болшинството си да бждатъ български подданици.

Председателъ: Има думата г. министърътъ на желѣзницитъ и пристанищата.

Министъръ П. Стайновъ: Г. г. народни представители! Азъ разбирамъ напълно съображенията на г. Игнатова — да се запази корабоплаването за роднитъ инициативи. Обаче наредъ съ това съображение — да запазимъ корабоплаването за роднитъ инициативи — не трѣбва да изпускаме изъ предъ видъ и друго едно съображение: да създадемъ българско корабоплаване. При досегашнитъ условия за българския капиталъ, естествено, че ние да разчитаме само на пари вътрѣ въ страната да създадемъ сжипи корабоплавателни инициативи, това е една илюзия. Азъ мисля, че много мѣчно ще се намѣрятъ 100—200 милиона лева въ България при днешното положение, за да се създаде едно дружество, което да пусне кораби, които да посещаватъ далечни пристанища. Единъ корабъ днесъ струва 15—20 милиона лева, а едно дружество би трѣбвало да има 4—5 такива, трѣбва да има и оборотенъ капиталъ, за да може да купи необходимитъ нѣща, за да обзаведе тия кораби. Такива капитали, мисля, че въ България днесъ много мѣчно могатъ да се намѣрятъ. Безспорно, за да създадемъ родно корабоплаване, най-напредъ ще трѣбва да създадемъ единъ законъ за насърчение на родното корабоплаване. Такъвъ законъ не е създаденъ. И още при второто четене на настоящия законопроектъ азъ направихъ декларация, че моя длъжностъ ще бжде, щомъ гласуваме сегашния законъ за корабоплаването, да създадемъ втори единъ законъ за насърчение на родното корабоплаване — както имаме законъ за насърчение на мѣстната, на родната индустрия, така да имаме законъ за насърчение на родното корабоплаване. Тоя законъ ще даде възможностъ за създаване инициативи въ областта на българското корабоплаване, но не бива да отпѣждаме чуждия капиталъ. Ние трѣбва да създадемъ условия за него, като гарантираме, обаче, все пакъ интереситъ и на българитъ.

Азъ поддържамъ мнението на г. Ради Василевъ и на г. докладчика, което е мнение на комисията. Мисля, че тази гаранция, която е предвидена въ закона, а именно 51% отъ капитала да бжде въ ржцетъ на българи, български подданици, е достатъчна да може да гарантира интереситъ на българското корабоплаване, отъ една

страна, а, отъ друга страна, да не уплаши съвършено чуждия капиталъ. Имаме прѣсни случаи, г-да. Има единъ богатъ български подданикъ, който има братъ въ Ромѣния. Двамата — можеби ги знаете, братя Съзливев-Пинкасъ — искатъ да преведатъ въ България 10 кораби по Дунава. Добре, но единиятъ е български подданикъ, другиятъ е ромѣнски подданикъ. И двамата иматъ 10 кораба и нѣколко реморкьори. Ако приемемъ предложението на г. Игнатовъ, тѣзи хора, които искатъ да каратъ 10 кораба по Дунава подъ български флагъ, ние не бихме могли да ги удовлетворимъ. А ние имаме интересъ по цѣлия Дунавъ да се шири българскиятъ флагъ. И, както е приета редакцията на чл. 20 отъ комисията, ние ще дадемъ възможностъ на тия хора да създадатъ българско корабоплаване по Дунава, безъ да искатъ помощи или субсидии отъ държавата.

Ето защо, г. г. народни представители, азъ ще ви моля да приемете мнението на комисията, като ви увѣрявамъ, че ако се яви нѣкоя опасностъ отъ чужди капитали, които да завладѣятъ българскитъ корабоплавателни сѣдове, каквито не сжществуватъ — но, ако нѣкога, подиръ години, се яви такава опасностъ — винаги Парламентътъ е тукъ и ще намѣри начинъ да защити интереситъ на българитъ. Но докато такава опасностъ нѣма, ние имаме интересъ да привлѣчемъ и чужди капитали, които, наредъ съ българскитъ, да създадатъ българско родно корабоплаване.

Председателъ: Има думата г. докладчикътъ.

Докладчикъ П. Стояновъ (д. сг): Въ чл. 44, въ забележката, цифрата 20 предъ думитъ „регистъръ тона“ намѣри се за добре днесъ въ комисията да се поправи на „40“.

Къмъ чл. 49 се прибавя следната нова забележка: „Лицата, които иматъ образователенъ цензъ, предвиденъ въ чл. чл. 46 и 47, и сж проплавали въ двоенъ размѣръ предвидения въ сжщитъ членове плавателенъ цензъ, но не сж могли, поради липса на вакантни мѣста, да заематъ длъжноститъ пѣрви помощникъ или крабоначалникъ на корабъ отъ далечно крайбрѣжно плаване, се допущатъ до теоритически и практически изпитъ за съответната по-горна степенъ“.

Къмъ чл. 57, алинея втора, следъ буквата б се прибавятъ думитъ: „Както и пилотитъ офицери“.

Въ сжщия членъ, алинея трета, петия редъ, следъ думата „пилотитъ“ се прибавя: „— практики“.

Въ чл. 70, втория редъ, думитъ „две трети“ се замѣнятъ съ думитъ „три четвърти“.

Председателъ: Има думата народниятъ представителъ г. Василъ Игнатовъ.

В. Игнатовъ (д. сг): Г. г. народни представители! Въ чл. 70 се предвижда: „Корабоначалникътъ, корабнитъ офицери и най-малко две трети“ — а сега, както предлага г. докладчикътъ, „три четвърти“ — „отъ подофицеритъ и моряцитъ на търговски кораби подъ българско знаме трѣбва да бждатъ български подданици“. Въ чл. 71 се изброяватъ пѣкъ изключенията. Заради туй азъ правя предложение въ чл. 70 да се зачеркнатъ думитъ „и най-малко три четвърти“ — както предлага г. докладчикътъ — а текстътъ да си остане така: „Корабоначалникътъ, корабнитъ офицери, подофицеритъ и моряцитъ на търговски кораби подъ българско знаме трѣбва да бждатъ български подданици“. Чл. 71 допуща изключения: въ случай на доказана необходимостъ и невъзможностъ да се намѣрятъ българи, за корабоначалникъ или пръвъ помощникъ могатъ да се приематъ и чужди подданици. По такъвъ начинъ ще се даде възможностъ и на български корабоначалници, каквито се създаватъ вече и често пѣти сж безъ работа, да намѣрятъ работа преимуществено на българскитъ кораби, тѣ да бждатъ предпочитани най-напредъ, а после — чужденци. А когато предвиждате две трети или три четвърти да бждатъ българи, арматорътъ винаги може да прави изборъ между българи и чужденци за останалата една трета, има възможностъ да се движи въ едни широки граници и да предпочете да назначи чужденецъ, а българитъ да останатъ безъ работа. Заради това азъ правя предложение думитъ „най-малко три четвърти“ да се зачеркнатъ, чл. 70 да си остане категориченъ, че корабоначалникътъ, корабнитъ офицери, подофицеритъ и моряцитъ трѣбва да бждатъ българи, а изключенията да се предвиждатъ въ чл. 71.

Председателъ: Има думата г. докладчикътъ.

Докладчикъ П. Стояновъ (д. сг): Г. г. народни представители! По този членъ се разглежда въ комисията и тя излъже отъ началото, че щомъ е казано най-малко две трети, или както комисията предлага, три четвърти, презумпцията е, че желанието на правителството и на съответните власти е да бъдатъ всички българи и български подданици. Но ако допускаме най-малко три четвърти да бъдатъ българи, то е само за да не би нѣкои пътъ нѣкой отъ арматоритѣ, предъ видъ на туй, че не е въ състояние да комплектува екипажа на парахода само съ български подданици, да бъде лишень отъ възможността да изпълни своевременно поети ангажменти въ корабоплаването. Заради туй азъ съмъ съгласенъ редакцията на тоя членъ да си остане същата, като вмѣсто „две трети“ се постави „три четвърти“, както прие комисията.

Комисията предлага, въ сѣщия членъ, 70, думата „българи“ да се изхвърли и, вмѣсто нея, да се поставятъ думитѣ „български подданици“, като нѣщо по-приемливо и по-опредѣлено.

В. Игнатовъ (д. сг): Сѣщо и въ чл. 71.

Докладчикъ П. Стояновъ (д. сг): Да, и въ чл. 71, алинея втора, последната дума „българи“ се замѣнява съ думитѣ „български подданици“.

Въ чл. 89, редъ четвърти, думата „рейси“ комисията замѣни съ българската дума „пътувания“.

Въ чл. 118, втория редъ, между думитѣ „български“ и „чуждѣ“ се вписва думата „или“, а думитѣ „приятелски или неприятелски“ се заличаватъ.

Въ чл. 121, третия редъ, думитѣ „може да даде“ се замѣниха съ думата „дава“.

Въ чл. 143, редъ трети и редъ четвърти, следъ думитѣ „той изслушва странитѣ“ комисията прибави думитѣ „или повѣренитѣ имъ“.

Въ чл. 153, на края, следъ думата „сѣдопроизводство“ се прибавиха думитѣ „за обжалване решенията на мировитѣ и окръжни сѣдилища“.

Въ чл. 266, на края, се прибавятъ думитѣ „гдето нѣма установена пристанишна власт“.

Чл. 270 се изхвърля.

Последниятъ чл. 271 става чл. 270.

Председателъ: Пристъпваме къмъ гласуване най-напредъ предложенията за измѣнение нѣкои членове отъ законопроекта.

Народниятъ представителъ г. Игнатовъ прави предложение за измѣнение чл. 20, а именно: въ първата алинея 51% да стане 75%, въ втората алинея 49% да стане 25%, а 51%—75%. Сѣщата промѣна на процентитѣ да се направи и въ чл. 21.

Съ туй предложение както г. министърътъ, тъй и г. докладчикътъ не сѣ съгласни.

Моля, които приематъ така направеното предложение отъ г. Игнатовъ, подписано отъ нужното число народни представители, да вдигнатъ рѣка. Малцинство, Събранието не приема.

Отъ сѣщия народенъ представителъ има направено друго едно предложение, за измѣнение чл. 64. Този членъ гласи: „Корабоначалникътъ, корабнитѣ офицери и най-малко 2/3 отъ подофицитѣ и моряцитѣ на търговски кораби подъ българско знаме трѣбва да бъдатъ българи“ или — както сега комисията е приела — „български подданици“. Г. Игнатовъ прави предложение въ този членъ да се заличатъ думитѣ „и най-малко 2/3 отъ“.

Които приематъ това предложение, съ което г. министърътъ и г. докладчикътъ не сѣ съгласни, моля, да вдигнатъ рѣка. Малцинство, Събранието не приема.

Които приематъ на трето четене законопроекта за търговското корабоплаване, заедно съ докладванитѣ отъ г. докладчика промѣни въ съответнитѣ текстове, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема. (Вж. прил. Т. II, № 28)

Пристъпваме къмъ точка четвърта отъ дневния редъ — второ четене законопроекта за дарението на Луиза и Димитъръ Станишеви.

Н. Търкалановъ (д. сг): Не е миналъ въ комисията.

Председателъ: Понеже законопроектътъ не е миналъ въ комисията, отлага се.

Пристъпваме къмъ точка пета отъ дневния редъ — първо четене законопроекта за възнаграждаване съ народна пенсия бившия министъръ Димитъръ Драгиевъ.

Н. Пждаревъ (д. сг): Нѣма го министърътъ на финанситѣ. Минилия пътъ се изостави, защото го нѣмаше г. министърътъ на финанситѣ.

Председателъ: Не е необходимо присѣтствието на г. министра на финанситѣ, щомъ има други министри тукъ. Моля г. секретаря да прочете законопроекта.

Секретаръ С. Рясковъ (д. сг): (Прочита законопроекта изцѣло, заедно съ мотивитѣ къмъ него — вж. прил. Т. I, № 54)

Председателъ: Има думата народниятъ представителъ г. Станю Златевъ.

С. Златевъ (з. в): Г. г. народни представители! Съ внесения законопроектъ отъ г. министра на финанситѣ се иска да се отпустне на Димитъръ Драгиевъ, като на бившъ министъръ и като на добъръ общественъ деятель досега у насъ, месечна пенсия въ размѣръ 3.000 л. Такова едно възнаграждение, ако е въпросъ да преживѣе единъ обикновенъ гражданинъ, не е малко. Въ случая, обаче, трѣбва да се има предъ видъ положението, въ което е изпадналъ г. Драгиевъ; той едва може да преживява, и има нужда отъ лѣчение. По нашитѣ сведения, всичко, което ще му се даде, надали ще му стигне за лѣчение, камоли за да може горе-долу да преживява. Ето защо, като имаме предъ видъ неговото минало на заслужилъ човѣкъ, трѣбва да не забравяме, че той има нужда и отъ лѣчение. Виждаме, че въ следующата точка шеста отъ дневния редъ се предлага да се възнаградятъ съ по 3.000 л. месечна пенсия нѣколко души бивши учители чужденци, заслужили на българската държава, съ които пари тѣ да могатъ да преживяватъ. Затова азъ бихъ молилъ г. министра на финанситѣ да се съгласи да се увеличи поне на 4.000 л. месечно народната пенсия на г. Драгиева, за да му бъде горе-долу достатъчна не, но за да може да подкрепи своитѣ сили съ лѣкарства и съ храна, колкото му е потрѣбно. Зашото смѣтаме, че едно възмездие на такъвъ единъ общественъкъ ще насърчи всѣкого, ще служи като назидание да бъде преди всичко честенъ общественъ служителъ, какъвто бѣше, е и си остава до днесъ г. Драгиевъ.

Н. Пждаревъ (д. сг): При условие да не трѣгнете по селата да приказватъ за пенсионери и пенсии. (Министърътъ на финанситѣ В. Молловъ влиза въ залата)

С. Златевъ (з. в): Азъ бихъ желалъ всѣки общественъкъ да служи за образецъ като него.

Ето защо, безъ много коментарии, азъ смѣтамъ, че ще бъде добре да приемете това предложение, като моля г. министра на финанситѣ да се съгласи съ него.

Председателъ: Г. Златевъ! Не може да става дума сега за размѣра на пенсията, защото законопроектътъ се разглежда по принципъ. На второ четене ще разгледаме Вашето предложение.

С. Златевъ (д. сг): Ето защо, като завършвамъ, моля още веднѣжъ да се съгласите съ моето предложение — пенсията да бъде 4.000 л.

Председателъ: Които сѣ съгласни да се приеме на първо четене законопроектътъ за възнаграждаване съ народна пенсия 3.000 л. месечно бившия министъръ Димитъръ Драгиевъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Министъръ В. Молловъ: Нека отиде законопроектътъ въ комисията, за да се опредѣли точно размѣрътъ, защото по тоя въпросъ има известенъ принципъ на справедливостъ, съ огледъ на другитѣ народни пенсии, които сѣ давани. (Къмъ земледѣлицѣ) При условие, разбира се, че и вие нѣма да агитирате противъ пенсията, както правите сега.

Отъ земледѣлицѣ: Не, не. (Смѣхъ всрѣдъ сговориститѣ)

Министъръ В. Молловъ: (Къмъ земледѣлицѣ) Зашото трѣбва да имате предъ видъ, че единъ пътъ сѣ му дадени 100.000 л. и другъ пътъ пакъ 100.000 л. И бихъ пожелалъ и вие да се отнасяте тъй къмъ другитѣ хора.

Отъ земледѣлицѣ: Да, да.

А. Малиновъ (з. в): Г. министре! Всѣки въпросъ вие използвате за партизанство.

Министъръ В. Молловъ: Не съмъ правилъ това. Вие правите това.

Председателът: Пристъпваме към точка шеста от дневния ред — първо четене законопроекта за възнаграждаване с народни пенсии бившите учители: Жак Фардел, Даниел Бланшу и Алоис Бюнтер, живущи в гр. София.

Моля г. секретаря да прочете законопроекта.

Секретарь С. Рясковъ (д. сг): (Прочита законопроекта изцяло, заедно с мотивите към него — вж. прил. Т. I, № 53)

Председателът: Които приемат на първо четене законопроекта за възнаграждаване с народни пенсии бившите учители: Жак Фардел, Даниел Бланшу и Алоис Бюнтер, живущи в гр. София, моля, да вдигнат ръка. Болишинство, Събранието приема.

Пристъпваме към точка седма от дневния ред — първо четене проекта за тълкувателен закон към чл. чл. 28, 32, 47 и 50 от закона за отчуждаване недвижими имоти за държавна и обществена полза.

Моля г. секретаря да прочете законопроекта.

Секретарь С. Рясковъ (д. сг): (Прочита законопроекта изцяло, заедно с мотивите към него — вж. прил. Т. I, № 50)

Председателът: Има думата народният представител г. Петър Якимовъ.

П. Якимовъ (д. сг): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Съ внесения законопроект за тълкуване на чл. чл. 28, 32, 47 и 50 от закона за отчуждаване недвижими имоти за държавна и обществена полза, освен дето се тълкуват членовете, които сж визирани в него, но, най-важно, дава се обратна сила на самото тълкуване. И въ мотивите към законопроекта ще видите, че се иска унищожението на определения и изпълнителните листове, които сж издадени за отчужденията за нуждите на мината „Перник“ отъ 1922 г. насамъ. Дълженъ съмъ, като народенъ представител, който изхожда отъ Софийската селска околия, където именно сж станали тия отчуждавания, да дамъ нѣкои освѣтления по въпроса, и въ заключение да помоля г. министъра на финансите, ако смѣта, че законътъ въ тѣзи текстове е неясенъ и има нужда отъ известно тълкувание, да се откаже поне отъ своето искане за даване обратна сила на тълкуванието.

Ето какъ стои въпросътъ, г. г. народни представители. Презъ 1922 г. за нуждите на мината „Перник“ сж станали известни отчуждавания въ така нареченото Граовско корито. За тѣзи отчуждавания сж били съставени нужните административни актове, първо, че собственикътъ е съгласенъ съ направеното отчуждение и, второ, че той е съгласенъ държавата да влѣзе, освенъ като собственикъ, и като владѣтел на отчужденото мѣсто. Но можеби ще се възрази, че въ тѣзи административни актове е определена и цената на недвижимия имотъ отъ назначената за тази целъ комисия и, следователно, лицето, на което се отчуждава имотътъ, ще трѣбва, подписало веднѣжъ административния актъ, не само да се съгласи съ прехвърлянето на собствеността и владението, но, най-важното, да се съгласи и съ онази оценка, която е направена въ административния актъ. Ако отъ собственика нѣма подадена жалба своевременно и въ предвидения срокъ и подписалъ ли е той безъ всѣкаква уговорка административния актъ, безспорно е, че този административенъ актъ ще трѣбва да бѣде изпратенъ административно въ нотариуса и държавата да се снабди съ нужния нотариаленъ актъ за отчужденото мѣсто. Но ако собственикътъ, на който се отчуждава мѣстото, представя всичките документи къмъ административния актъ съ уговорката, че той не е доволенъ отъ оценката и че за разликата между тази цена, която е предвидена въ административния актъ, и онази, която той претендира, ще сѣди държавата, азъ смѣтамъ, че съгласието на собственика вече не се изразява въ административния актъ, и на собственика се дава пълното право, по силата на закона, да се отнесе къмъ респективния скръженъ сѣдъ, за да иска назначаването на една втора оценителна комисия, която да даде истинската цена на отчуждения имотъ.

Азъ полюбопитствувахъ да видя какви сж случаите и констатирахъ факта, че всичките документи отъ правоимащите сж представени съ едно заявление съ следното съдържание: (Чете) „Г. Управителю!“ — тѣ трѣбва да минатъ презъ окръжния управител — „Като представямъ необходимите документи за изплащане следующата се сума за отчужденъ имотъ на довѣрителя ми за нуждите на държавната мина „Перник“, моля по-нататъшното Ваше

разпореждане за отпущане и изплащане на сумата“ — отъ тѣлозъ лева — „като си запазвамъ правото да получа допълнително сумата, произходяща отъ разликата между предвидената и присѣдената сума отъ сѣда, вследствие обжалване оцѣжката предъ сѣщия сѣдъ въ законния срокъ“.

Г. софийскиятъ окръженъ управител, когато е получилъ туй заявление, може да е заявилъ на заявителя, че ние не можемъ да се съгласимъ съ плащането на сумата, която е определена отъ оценителната комисия, ако вие не дадете изрично съгласие, че сте съгласни съ тая оценка, която е поставена отъ тая комисия въ протокола ѝ или въ административния актъ. Но ако страната е подала документите си съ едно такова заявление и е резервирала своето право за получаване на разликата, отъ една страна, и ако, отъ друга страна, е подадена въ срокъ апелативна жалба срещу оценката на оценителната комисия, пита се: страната е ли въ правото си, по силата на тогава действащия законъ, да иска увеличаване на оценката и присѣждане на действителната сума отъ една втора комисия, която е била назначена отъ Софийския окръженъ сѣдъ? Но понеже на Министерството на търговията сж се видѣли голѣми оценки, които сж били направени отъ назначената комисия отъ Софийския окръженъ сѣдъ, въпросътъ се отнася чрезъ държавната адвокатура предъ Върховния касационенъ сѣдъ — следъ обжалване определения и резолюцията на окръжния сѣдъ — и се получава едно решение на Върховния касационенъ сѣдъ въ полза на всички заинтересовани страни. Тогава държавната адвокатура трѣгва по другъ пътъ: дава нужното изложение предъ Министерството на търговията, за да се спре изплащането и да се назначи една комисия, която да анкетира случаите и да открие отговорностите ѝ, ако може, да спре изплащането. Отъ мотивите на самия законопроектъ се вижда, че юридическата комисия при Министерския съветъ, която е била сезирана, съ протокола си отъ 9 априлъ 1929 г. е изказалъ мнение: първо, че сж били допустнати нередовности, но за тия нередовности не сж виновни страните; второ, че има влѣззи въ законна сила сѣдебни определения и че само по пътя, предвиденъ въ чл. 707 п. 1 отъ закона за гражданското сѣдопроизводство — говоря за стария законъ — може да се допустне ревизия на всичките определения и, трето, ако министерството намира за нужно, да внесе единъ тълкувателенъ законъ, за да може да изтъква създаденото положение въ полза на държавното съкровище и въ вреда на частните лица.

Е добре, г. г. народни представители! Въ случая се атакуватъ нѣколко положения. Първото е, че лицата въ тая комисия отъ вещи лица, която е била назначена отъ Софийския окръженъ сѣдъ, не сж изхождали отъ села, които не сж засегнати отъ това отчуждаване, а сж изхождали отъ Пернишката община, следователно, тѣ сж били заинтересовани и затова сж дали висока оценка — тѣхните мнения сж пристрастни, неправилни. Преди всичко, отъ прѣвѣрката, която азъ можахъ да направя, излиза, че това твърдение въ мотивите на законопроекта не е вѣрно, заради туй, защото назначените вещи лица не сж отъ Пернишката община, а сж отъ съседни села и предимно отъ гр. София, и сж назначени по процедурата, която се предвижда въ закона за назначаване на вещи лица. Но азъ се питамъ: къде е била държавната адвокатура, която пледира каузата на държавата, да направи нужния отводъ или да направи нужния доводъ по същество въ процеса, за да елиминира, за да опорочи, за да отхвърли тая оценка, която е направена отъ вещите лица?

Най-сетне, азъ съмъ длъженъ да направя и следната констатация. Преди всичко, административните актове се издаватъ по силата на чл. 47. Върховниятъ касационенъ сѣдъ съ решението си № 5 отъ 28 априлъ 1923 г. дава следното тълкувание на чл. 47 отъ закона за отчуждаване недвижими имоти за държавна и обществена полза. (Чете) „Обикновено това съгласие на собствениците се вписва, съгласно чл. 47 отъ сѣщия законъ, въ формата на административенъ актъ. Административниятъ актъ, следователно, замѣства сѣдебното решение за експроприация и съгласно чл. 22 отъ сѣщия законъ този актъ се изпраща на нотариуса за вписване. Ако съгласието е постигнато, както за отстъпване на имота, така и за цената, съгласно чл. 69 отъ сѣщия законъ, договорътъ за продажбата се излиза въ формата на административенъ актъ. Ако ли, обаче, съгласието е постигнато само касателно нуждата за отчуждаване, но не и върху цената на имота, тогава прехвърлянето собствеността на имота завършва, като остава да се изпълни само формалността по определянето на цената, чрезъ назначаването на вещи лица“.

Вижате, следователно, че Върховниятъ касационенъ сѣдъ дава едно тълкувание на актовете, съставени по си-

лата на чл. 47 — че тѣ уреждатъ два съществени въпроса: първо, съгласието за прехвърляне собствеността и, второ, въпросътъ за цената на имота. Ако заинтересованитѣ лица сѣ дали съгласие за прехвърлянето на собствеността, безъ да има нужда да изпълнятъ всичкитѣ предписания на закона — да се отнесе въпросътъ до окръжния съдъ, да се издаде нужното решение и да се обяви отчуждаването — ако тѣ възприематъ желанието на държавата да стане тѣва отчуждаване за нуждитѣ на мина „Перникъ“, отъ една страна, и, отъ друга страна, ако тѣ сѣ си резервирали правото съ специални подадени заявления и подадени въ срокъ апелативни жалби за оценката на имотитѣ, азъ смѣтамъ, че тѣ сѣ спазили наредбитѣ на тогава действащия законъ и ще бжде сега несправедливо отъ насъ, законодателитѣ, да дадемъ едно такова тълкуване, което обръща материята наопаки и което, най-важното, ще посегне върху онова, което тѣ сѣ успѣли да получатъ по силата на съдебни опредѣления, които сѣ безспорни, на съдебни решения, които сѣ влѣзли въ законна сила.

Можеби ще се възрази, че оценката, която е била получена, е била висока. Азъ, обаче, мога да кажа едно — че заинтересованитѣ лица сѣ получили много по-малко отъ онова, което имъ е било присъдено, заради това защото държавата не изплати сумитѣ навреме, хората бѣха принудени да ги седирайтъ на всевъзможни банки и получиха — мога съ положителностъ да го кажа — само 30% отъ онова, което имъ е било опредѣлено отъ съда.

Министъръ В. Молловъ: А останалата частъ сѣ получили всевъзможни адвокати.

П. Якимовъ (д. сг): Г. министърътъ на финанситѣ познава много добре положението и, вървамъ, ще се съгласи съ мене въ това отношение.

Министъръ В. Молловъ: Нѣма да се съглася.

П. Якимовъ (д. сг): Има ли смисълъ сега ние да тълкуваме известни постановления отъ закона, когато тѣ сѣ ясни? Но азъ казвамъ, че ние тълкуваме постановленията на закона за отчуждаване на имоти за държавна и обществена полза, като изпускаме изпредвидъ, че това отчуждаване става по силата и на другъ единъ законъ, който ние не тълкуваме, и по силата на който въ сжщностъ става отчуждението на тѣи имоти. Това е законътъ за минитѣ и карьеритѣ. Прочетете респективния чл. 98 отъ този законъ и вие ще видите, че тамъ специално се урежда материята за отчуждението на недвижими имоти въ полза на минитѣ и карьеритѣ. Азъ не виждамъ въ този законопроектъ да се дава едно тълкуване именно на този законъ, а се дава тълкуване на закона за отчуждаване на недвижими имоти за държавна и обществена полза. Следователно, и да възприемете този законопроектъ така, както се предлага отъ Министерството на финанситѣ, вие ще влѣзете въ разрѣзъ съ други положения, които се съдържатъ въ закона за минитѣ и карьеритѣ.

Г. г. народни представители! Сегашната Камара усвои единъ здравъ принципъ — законодателната властъ не трѣбва да се бърка въ съдебната. По този въпросъ, мисля, се говори надълго и нашироко, когато се разисква тукъ внесеното предложение за тълкуване на закона за адвокатитѣ по поводъ хонорара по дѣлото на Рачо Петровъ. По него се говори надълго и нашироко, доколкото си спомнямъ, и по арбитражнитѣ решения, кждето действително бѣха засегнати крупни интереси на държавата за около 140—150 милиона лева. Справедливо ли ще бжде сега отъ наша страна да дадемъ на единъ законъ едно тълкуване съ обратна сила, за да засегнемъ 250 или 300 души нещастници, на които имотитѣ сѣ вече отчуждени, които сѣ взели само 30% отъ стойността на отчуждения имъ имотъ и днесъ сѣ принудени да ставатъ работници въ мината Перникъ? Даже и да възприемете туй, вие нѣма да можете да вземете нито сантимъ, освенъ ще създадете едно незадоволство, твърде справедливо, отъ единъ законодателенъ актъ на вмѣшательство въ съдебната властъ и поради отнемането на онова, което по законенъ редъ, по съдебенъ редъ е присъдено въ полза на тѣзи работници. И заради туй азъ считамъ за свой дългъ да подчертая съ голѣмо задоволство мнението, което изказа г. министърътъ на финанситѣ, че той нѣма да даде обратна сила на този законопроектъ, че той ще се откаже отъ нѣколкото думи, които сѣ най-важнитѣ, въ края на членъ единственъ отъ законопроекта, за да мине, ако има нужда, този законопроектъ като тълкувателенъ, но не и съ обратна сила. Азъ дълбоко вървамъ, че г. министърътъ на финанситѣ ще се съгласи съ онова, което успѣхъ накратко да изложа, и ще поддържа онова,

което заяви предъ насъ въ единъ частенъ разговоръ за недаванетоъ обратна сила на този тълкувателенъ законопроектъ.

Председателъ: Има думата народниятъ представителъ г. Никола Пждаревъ.

Н. Пждаревъ (д. сг): Г. г. народни представители! Какво тълкуване на чл. 47 отъ закона за отчуждаване недвижими имоти за държавна и обществена полза дава Върховниятъ касационенъ съдъ, за насъ, като сведение, е полезно. Обаче ако Народното събрание счете, че трѣбва да се даде друго тълкуване на този членъ, нѣма какво да ни спира мнението на Върховния касационенъ съдъ.

Азъ вземамъ думата, за да подчертая, че каквото и тълкуване да дадемъ на този членъ отъ закона, то не може да засегне решенията, които сѣ издадени отъ нашитѣ съдилища и които сѣ вече влѣзли въ законна сила. Тълкувателнитѣ закони иматъ обратна сила, обаче тѣ не могатъ да отидатъ дотамъ, че да унищожатъ издадени вече съдебни решения. Другъ е пѣтътъ, по който може да се измѣняватъ или отмѣняватъ решенията на съдилищата. Ние тукъ не можемъ да отмѣняваме вече влѣзли въ законна сила съдебни решения и да обезсилваме издадени изпълнителни листове.

Това смѣтахъ да подчертая, за да го има предъ видъ комисията, когато ще разглежда този законопроектъ, ако той бжде приетъ по принципъ. Становището, на което е застанало Народното събрание по тѣзи въпроси, е ясно. Тълкувания на закони не се даватъ специално за отдѣлни случаи, когато тѣзи случаи вече сѣ разрешени съ съдебни решения, влѣзли въ законна сила.

Но азъ взехъ думата и за друго. Констатирамъ тѣжата на Министерството на финанситѣ, да вижда да се плащатъ несправедливо голѣми суми за имоти, които не толкова сѣ стрували, защото, ако бѣше реална оценката, която сѣ дали вещитѣ лица и за която сѣ издадени решения, Министерството на финанситѣ нѣмаше да прибѣгва до този законопроектъ. Много пѣти държавата по разни дѣла се явява голѣмъ потърпевшъ, когато частни лица наддѣлватъ въ своитѣ процеси. Но щомъ Министерството на финанситѣ констатира, че има нередовности отъ длъжностни лица, азъ искамъ отъ министра на финанситѣ да ни успокои, като ни каже, че ония, които сѣ допуснали тѣзи нередовности, сѣ получили онова, което трѣбва да получатъ, защото най-сетне отговорноститѣ въ тая страна трѣбва да се установятъ и трѣбва да се понасятъ. Интересно е да се знае въ случая понесени ли сѣ нѣкакви отговорности.

Председателъ: Има думата г. министърътъ на финанситѣ.

Министъръ В. Молловъ: Г. г. народни представители! Азъ съ голѣмо колебание внасямъ този законопроектъ, въ който се засѣгатъ въпроси, частъ отъ които е разглеждала съдебната властъ, и по които могатъ да се предизвикатъ известни конфликти, поради това, че вече сѣ издадени съдебни решения. Обаче трѣбваше да го направя, защото около въпроса за отчуждаването на известни имоти, специално въ Пернишко, се разви нѣщо подобно на една спекуляция. Вмѣсто населението да получи сумата, която би трѣбвало да получи за отчуждения имотъ или за отчужденото мѣсто, тази сума се получаваше отъ разни възможни и невъзможни адвокати, . . .

Н. Пждаревъ (д. сг): Тогава не е спекуляция, а афера.

Министъръ В. Молловъ: . . . които следъ туй прехвърляха изпълнителни листове, нѣкакви довѣрености, пълномощия на разни банки и каточели бѣше образувано даже едно специално, да го кажемъ въ кавички, банково учреждение, което да се занимава съ отчужденитѣ имоти въ Пернишко. Следъ като въ Финансовото министерство видѣхме, че Министерството на търговията е допустнало една практика, която не може да бжде съгласна нито съ самитѣ текстове, нито съ духа на закона, употребихме всички усилия да спремъ известни изплащания. Това направихме, но то не ни даваше възможностъ това спирание да го считаме като едно окончателно спиране, безъ рискъ въ бждеще да се върнемъ отново къмъ сжщата тая спекуляция и, следователно, въ нѣкое преходно и смутно време разни съмнителни посрѣдници пакъ да използватъ положението и за смѣтка на населението да изтегляватъ голѣми суми, като не даватъ възможностъ на самото население да получи истинската цена на имотитѣ, обаче самитѣ посрѣдници да получаватъ възнаграждения толкова високи, каквито не сѣ предвидени въ таб-

лицага въ закона за адвокатитѣ, и даже се забраняватъ по закона за адвокатитѣ.

П. Петковъ (нез): Нѣщо като Калифорния!

Министъръ В. Молловъ: Горедолу. — Ако отъ тѣзи 29 милиона лева населението получи 9 милиона, сигурно 20-тѣ милиони отиватъ въ рѣцетѣ на такива, какъ да ги нарека, посредници.

Искаше се внасянето на новъ текстъ въ закона. Азъ, обаче, намѣрихъ, че най-добре е да действуваме по пѣтя на тълкуването на тия текстове отъ закона.

Колкото се отнася до въпроса за обратната сила — дали може да дадемъ обратна сила и въ какви случаи — това е единъ въпросъ, който може да се разисква въ комисията. Азъ ще повикамъ съответнитѣ органи, които да дадатъ на г. г. народнитѣ представители всички освѣтления за размѣритѣ, за количеството и пр. Въ конкретнитѣ случаи азъ нѣма какво да навлизамъ, както това стори единъ отъ ораторитѣ, който се занима съ нѣкакво заявление, въ което било писано, че заинтересованитѣ не били съгласни съ оценкитѣ. Азъ пъкъ мога да кажа и друго, че съ самата оценка и съ самата така наречена експертиза — така наречена експертиза! — ставаше сѣщата работа пакъ по известнитѣ пѣтища, които нѣма защо да характеризирамъ предъ Народното събрание.

Н. Пждаревъ (д. сг): Тѣ се знаятъ.

Министъръ В. Молловъ: Тѣй че по въпроса за обратната сила ние можемъ да намѣримъ начинъ, по който да не засѣгаме издадени решения или, по-добре да кажемъ, да не засѣгаме вече изпълнени решения.

Колкото се отнася до това, дали известни длѣжностни лица сѣ претърпѣли санкции, мога да кажа на г. Пждарева: да, известни лица, които сѣ допустнали нередности, сѣ били наказани административно, чрезъ уволнение. По този начинъ въ Министерството на търговията успѣ да се възстанови единъ редъ, който да може да запази интереситѣ на държавата, специално интереситѣ на мината „Перникъ“.

Д. Каранешевъ (д): Само съ уволнение ли ги наказахте? Ами за щетитѣ, които сѣ причинили на държавата?

Министъръ В. Молловъ: Щетитѣ какъ да ги опредѣлимъ, г. Каранешевъ? Възъ основа на какъвъ принципъ?

П. Якимовъ (д. сг): Повдигнато е углавно преследване, обаче е прекратено.

Министъръ В. Молловъ: Всичко, каквото можеше да направимъ, сме го направили; но при текстоветѣ, които сѣществуватъ понастоящемъ въ закона за държавнитѣ служители и въ закона за бюджета, отчетността и предприятията, ние повече отъ тия административни санкции не можемъ да вземемъ. Ако е писано да внесемъ новъ законъ за държавнитѣ служители и новъ законъ за бюджета, отчетността и предприятията — който е въ проектъ — азъ тамъ ще прецизирамъ материалната отговорностъ на длѣжностнитѣ лица, които допускатъ подобни работи.

Сега-засага ние сме изпълнили само онова, което ни даватъ възможность настоящитѣ текстове на закона за държавнитѣ служители и на закона за бюджета, отчетността и предприятията.

Прочее, моля да се приеме на първо четене законопроектътъ и да се изпрати въ комисията, където ще видимъ въ подробности какво можемъ да направимъ.

Председателътъ: Които приематъ на първо четене законопроекта за тълкувателенъ законъ къмъ чл. чл. 28, 32, 47 и 50 отъ закона за отчуждаване недвижими имоти за държавна и обществена полза и да се изпрати въ съответната комисия, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме къмъ разглеждането на последната точка отъ дневния редъ — докладъ на прошектарната комисия.

Министъръ В. Молловъ: Г. председателю! Азъ бихъ молилъ въ дневния редъ да се посочи точно кои заявления и по кои списъци ще се разглеждатъ, за да мога и азъ да се приготвя. Азъ сега не съмъ въ състояние да участвувамъ въ разискванията, още повече, че нѣмамъ нарѣжката единъ списъкъ.

П. Анастасовъ (с. д): Точно така трѣбва да бѣде. Въ дневния редъ трѣбва точно да бѣдатъ опредѣлени списъцитѣ и заявленията, които ще се разглеждатъ.

Председателътъ: Тогава, г-да, разглеждането на тази точка отъ дневния редъ ще остане за утре, като председателството ще постави въ дневния редъ, по негова преценка на важността на молбитѣ, ония заявления, които трѣбва да се докладватъ.

За заседанието за утре председателството предлага следния дневенъ редъ:

1. Второ четене законопроекта за допълнение закона за селско-стопанско настаняване на бѣжанцитѣ, чрезъ срѣдствата на заема, отпуснатъ съ съгласието на Обществото на народитѣ.

Първо четене законопроектитѣ

2. За измѣнение закона противъ лихвонмството.

3. За измѣнение чл. 3 отъ закона за обмѣна на временнитѣ квитанции отъ 6½% народенъ заемъ отъ 1921 г. съ окончателни облигации отъ сѣция заемъ.

4. За изплащане отъ Варненската градска община на ариеретата по 5% и заемъ 1907 г. и по аванситѣ и срещу нереализирания емисионенъ заемъ отъ 1911 г.

5. Одобрение предложението за отпускане месечно пособие на нѣкои руски ветерани отъ Освободителната война 1877/78 г. и вдовици на такива, живущи въ България

Второ четене законопроектитѣ:

6. За възнаграждаване съ народна пенсия бившия министъръ Димитъръ Драгиевъ.

7. За възнаграждаване съ народни пенсии бившитѣ учители Жакъ Фарделъ, Даниелъ Бланшу и Алоисъ Бюнтъръ.

8. За тълкувателенъ законъ къмъ чл. чл. 28, 32, 47 и 50 отъ закона за отчуждаване недвижими имоти за държавна и обществена полза.

9. Докладъ на прошектарната комисия (V сп. № 1, VII — 35, X — 245, 319, XII — 12, XIII — 58, XVI — 3, 8, 45, 60, 90, 190, XVII — 9, 21, 170, 177, 179, XVIII — 22, 30, 51, 59, XIX — 6, 8, 16, 17, 20, 164, 190, XX — 5, 9, 20, 27, 28, 152, XXI — 18, 23, 24, 27, 73, 76, XXII — 11, 15 207.

Които приематъ този дневенъ редъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Вдигамъ заседанието за утре.

(Вдигнато въ 18 ч. и 25 м.)

Председателъ: **Н. НАЙДЕНОВЪ**

Секретаръ: **СТ. РЯСКОВЪ**

Началникъ на Стенографското отдѣление: **Д. АНТОНОВЪ**

СЪДЪРЖАНИЕ

	Стр.		Стр.
Отпуски, разрешени на народните представители: Мито Аврамчовъ, Борисъ Евтимовъ, Левъ Кац- ковъ, д-ръ Владимиръ Бурилковъ, Христо Илиевъ, Борисъ Толевъ, Иванъ Бомбовъ, Алек- сандъръ Малиновъ, Хафузъ Садъкъ Алиевъ, Александъръ Неновъ, Атанасъ Малиновъ, Ве- личко Кознички, Никола Аретовъ и Антонъ Чен- гелиевъ	737	5. За отстъпване даромъ на ректора на Държав- ния университетъ въ София държавното мѣсто отъ 1.396.50 кв. м., заедно съ постройките въ него, находящо се на ул. „Аксаковъ“ № 33, за построяване Студентски домъ. (Трето четене — приемане)	737
Законопроекти:		6. За търговско корабоплаване. (Трето четене — приемане)	737
1. За тълкуване членъ единственъ отъ закона за измѣнение чл. 18 отъ закона за земеделскитѣ опитни и контролни институти. (Съобщение) . . .	737	7. За възнаграждаване съ народна пенсия бившия министъръ Димитъръ Драгиевъ, живущъ въ гр. Стара-Загора. (Първо четене — приемане) . .	740
2. За измѣнение на чл. 22 отъ закона за подпома- гане пострадалитѣ отъ обществени бедствия. (Съобщение)	737	8. За възнаграждаване съ народни пенсии бившитѣ учители: Жакъ Фарделъ, Даниелъ Бланшу и Алонсъ Бюнтеръ, живущи въ гр. София. (Първо четене — приемане)	741
3. За измѣнение на закона противъ лихвоимството. (Съобщение)	737	9. За тълкувателенъ законъ къмъ чл. чл. 28, 32, 47 и 50 отъ закона за отчуждаване недвижими имоти за държавна и обществена полза. (Първо четене — приемане)	741
4. За измѣнение на чл. 22 отъ закона за ограни- чение кражбитѣ, грабежитѣ, убийствата, теж- китѣ тѣлесни повреди и палежитѣ. (Трето че- тене — приемане)	737	Дневенъ редъ за следващото заседание	743